

HỌC VIỆN NGÂN HÀNG
KHOA LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ

TIỂU LUẬN KẾT THÚC HỌC PHẦN

Học phần: Chủ nghĩa xã hội khoa học

ĐỀ TÀI:

8. Quan điểm của chủ nghĩa Mác-Lênin về tôn giáo và chính sách tôn giáo của Đảng, Nhà nước Việt Nam trong thời kỳ quá độ lên CNXH

Giảng viên hướng dẫn : Nguyễn Thế Hùng

Sinh viên thực hiện : Đặng Thị Linh Chi

Lớp : 201PLT09A01

Mã sinh viên : 22A4040149

Hà nội, ngày 05 tháng 01 năm 2021

MỤC LỤC

LỜI MỞ ĐẦU	2
NỘI DUNG	3
Lý luận chung:.....	3
Quan điểm của chủ nghĩa Mác-Lenin về vấn đề tôn giáo trong thời kỳ quá độ lên CNXH:	3
Bản chất của tôn giáo:	3
Nguồn gốc của tôn giáo:	3
Tính chất của tôn giáo:	4
Nguyên tắc giải quyết vấn đề tôn giáo trong thời kỳ quá độ lên CNXH:	5
Chính sách tôn giáo của Đảng, Nhà nước trong thời kỳ quá độ lên CNXH ở Việt Nam:	5
Liên hệ thực tiễn:.....	6
Liên hệ của bản thân:	8
KẾT LUẬN	11
TÀI LIỆU THAM KHẢO	12

LỜI MỞ ĐẦU

Tôn giáo là sự tự do tín ngưỡng của mỗi công dân. Trong đời sống tinh thần của con người, tôn giáo luôn đóng một vai trò nhất định. Có rất nhiều tôn giáo khác nhau trên thế giới nhưng nhìn chung mọi tôn giáo đều hướng tới con người với những giá trị tốt đẹp. Tôn giáo khiến cho con người sống với nhau gần gũi hơn, có niềm tin mãnh liệt, động lực vươn lên, có trách nhiệm hơn với bản thân, cộng đồng và sự phát triển chung của toàn xã hội. Việt Nam là một quốc gia có nhiều hình thức tín ngưỡng khác nhau và đang có chiều hướng phát triển trên phạm vi cả nước. Tuy nhiên hiện nay vấn đề tôn giáo vẫn đang diễn ra hết sức phức tạp, vẫn có những kẻ lợi dụng tôn giáo để làm những việc xấu.

Đây chính là lý do em lựa chọn đề tài **“Quan điểm của chủ nghĩa Mác-Lênin về tôn giáo và chính sách tôn giáo của Đảng, Nhà nước Việt Nam trong thời kỳ quá độ lên CNXH”** để nghiên cứu nhằm giúp cho người đọc hiểu rõ hơn về quan điểm của chủ nghĩa Mác-Lênin về tôn giáo và chính sách tôn giáo của Đảng, Nhà nước Việt Nam trong thời kỳ quá độ lên CNXH. Từ việc phân tích quan điểm của chủ nghĩa Mác-Lênin về tôn giáo và chính sách tôn giáo của Đảng, Nhà nước Việt Nam trong thời kỳ quá độ lên CNXH để xác định rõ cách nhìn nhận, lựa chọn tín ngưỡng góp phần vào sự phát triển chung của xã hội, đẩy mạnh công cuộc đổi mới đất nước.

Về đối tượng nghiên cứu đó là quan điểm của chủ nghĩa Mác-Lênin về tôn giáo và chính sách tôn giáo của Đảng, Nhà nước Việt Nam trong thời kỳ quá độ lên CNXH.

Về phạm vi nghiên cứu đó là vấn đề tôn giáo trong chủ nghĩa xã hội khoa học.

Về phương pháp nghiên cứu là biện chứng duy vật và duy vật lịch sử.

NỘI DUNG

1. Lý luận chung:

1.1. Quan điểm của chủ nghĩa Mác-Lenin về vấn đề tôn giáo trong thời kỳ quá độ lên CNXH:

1.1.1. Bản chất của tôn giáo:

Chủ nghĩa Mác - Lênin cho rằng tôn giáo là một hình thái ý thức xã hội phản ánh hư ảo hiện thực khách quan. Thông qua sự phản ánh đó, các lực lượng tự nhiên và xã hội trở thành siêu nhiên, thần bí...

Chủ nghĩa Mác-Lênin khẳng định rằng tôn giáo là một hiện tượng xã hội - văn hoá do con người sáng tạo ra vì mục đích, lợi ích của họ, phản ánh những ước mơ, nguyện vọng, suy nghĩ của họ.

Tôn giáo cũng chứa đựng một số nhân tố giá trị văn hóa, phù hợp với đạo đức của xã hội.

1.1.2. Nguồn gốc của tôn giáo:

- Nguồn gốc tự nhiên, kinh tế - xã hội:

Trong xã hội công xã nguyên thủy, do lực lượng sản xuất chưa phát triển, trước thiên nhiên hùng vĩ tác động và chi phối khiến cho con người cảm thấy yếu đuối và bất lực, không giải thích được, nên con người đã gán cho tự nhiên những sức mạnh, quyền lực thần bí. Khi xã hội xuất hiện các giai cấp đối kháng, có áp bức bất công, con người trông chờ vào sự giải phóng của một lực lượng siêu nhiên ngoài trần thế.

- Nguồn gốc nhận thức:

Ở một giai đoạn lịch sử nhất định, sự nhận thức của con người về tự nhiên, xã hội và chính bản thân mình là có giới hạn. Khi những điều mà khoa học chưa giải thích được, thì điều đó thường được giải thích thông qua lăng kính các tôn giáo.

- Nguồn gốc tâm lý:

Sự sợ hãi trước những hiện tượng tự nhiên, xã hội, hay trong những lúc ốm đau, bệnh tật, ngay cả những may rủi bất ngờ xảy ra hoặc tâm lý muốn được bình yên khi làm một việc lớn (ma chay, cưới xin), con người cũng dễ tìm đến với tôn giáo. Thậm chí cả những tình cảm tích cực như tình yêu, lòng biết ơn, lòng kính trọng đối với những người có công với nước, với dân cũng dễ dẫn con người đến với tôn giáo (thờ các anh hùng dân tộc, thờ các thành hoàng làng,...).

1.1.3. Tính chất của tôn giáo:

- Tính lịch sử của tôn giáo:

Tôn giáo có sự hình thành, tồn tại, phát triển và có khả năng biến đổi trong những giai đoạn lịch sử nhất định để thích nghi với nhiều chế độ chính trị - xã hội. Theo quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin, đến một giai đoạn lịch sử nào đó, khi khoa học và giáo dục giúp cho đại đa số quần chúng nhân dân nhận thức được bản chất các hiện tượng tự nhiên và xã hội thì tôn giáo sẽ dần dần mất đi vị trí của nó trong đời sống xã hội và cả trong nhận thức, niềm tin của mỗi người.

- Tính quần chúng của tôn giáo:

Tính quần chúng của tôn giáo không chỉ biểu hiện ở số lượng tín đồ rất đông đảo mà còn thể hiện ở chỗ các tôn giáo là nơi sinh hoạt văn hoá, tinh thần của một bộ phận quần chúng nhân dân. Dù tôn giáo hướng con người vào niềm tin hạnh phúc hư ảo của thế giới bên kia, song nó luôn luôn phản ánh khát vọng của những người lao động về một xã hội tự do, bình đẳng, bác ái.

- Tính chính trị của tôn giáo:

Tính chất chính trị của tôn giáo chỉ xuất hiện khi xã hội đã phân chia giai cấp. Do tôn giáo phản ánh lợi ích, nguyện vọng của các giai cấp khác nhau trong cuộc đấu tranh giai cấp, đấu tranh dân tộc nên tôn giáo mang tính chính trị. Mặt khác, khi các giai cấp bóc lột, thống trị sử dụng tôn giáo để phục vụ cho lợi ích giai cấp mình, chống lại các giai cấp lao động và tiến bộ xã hội, tôn giáo mang tính chính trị tiêu cực, phản tiến bộ.

1.2. Nguyên tắc giải quyết vấn đề tôn giáo trong thời kỳ quá độ lên CNXH:

- Tôn trọng, bảo đảm quyền tự do tín ngưỡng và không tín ngưỡng của nhân dân. Mọi hành vi cấm đoán, ngăn cản tự do theo đạo, đổi đạo, bỏ đạo hay đe dọa, bắt buộc người dân phải theo đạo đều xâm phạm đến quyền tự do tư tưởng của họ. Các tôn giáo và hoạt động tôn giáo bình thường, các cơ sở thờ tự, các phương tiện phục vụ nhằm thoả mãn nhu cầu tín ngưỡng của người dân được Nhà nước XHCN tôn trọng và bảo hộ.
- Khắc phục dần những ảnh hưởng tiêu cực của tôn giáo phải gắn liền với quá trình cải tạo xã hội cũ, xây dựng xã hội mới. Trước hết là phải xác lập được một thể giới hiện thực không có áp bức, bất công, nghèo đói, thất học và những tệ nạn nảy sinh trong xã hội.
- Phân biệt hai mặt chính trị và tư tưởng, tín ngưỡng, tôn giáo và lợi dụng tín ngưỡng, tôn giáo trong quá trình giải quyết vấn đề tôn giáo: Mặt chính trị phản ánh mối quan hệ giữa tiến bộ với phản tiến bộ, phản ánh mâu thuẫn đối kháng về lợi ích kinh tế, chính trị giữa các giai cấp, mâu thuẫn giữa những thế lực lợi dụng tôn giáo chống lại sự nghiệp cách mạng và lợi ích của nhân dân lao động. Mặt tư tưởng biểu hiện sự khác nhau về niềm tin, mức độ tin giữa những người có tín ngưỡng tôn giáo và những người không theo tôn giáo, cũng như những người có tín ngưỡng, tôn giáo khác nhau, phản ánh mâu thuẫn không mang tính đối kháng.
- Quan điểm lịch sử cụ thể trong giải quyết vấn đề tín ngưỡng, tôn giáo: Ở những thời kỳ lịch sử khác nhau, vai trò, tác động của từng tôn giáo đối với đời sống xã hội không giống nhau. Quan điểm, thái độ của các giáo hội, giáo sĩ, giáo dân về những lĩnh vực của đời sống xã hội luôn có sự khác biệt. Vì vậy, cần phải có quan điểm lịch sử cụ thể khi xem xét, đánh giá và ứng xử đối với những vấn đề có liên quan đến tôn giáo và đối với từng tôn giáo cụ thể.

1.3. Chính sách tôn giáo của Đảng, Nhà nước trong thời kỳ quá độ lên CNXH ở Việt Nam:

- Thực hiện nhất quán chính sách tôn trọng và bảo đảm quyền tự do tín ngưỡng hoặc không tín ngưỡng. Các tôn giáo hoạt động trong khuôn khổ pháp luật, bình đẳng trước pháp luật.
- Nhà nước XHCN nghiêm cấm mọi hành vi chia rẽ, phân biệt đối xử với công dân vì lý do tín ngưỡng, tôn giáo. Mọi công dân không phân biệt tín ngưỡng, tôn giáo, đều có quyền và nghĩa vụ xây dựng, bảo vệ Tổ quốc. Giữ gìn và phát huy những giá trị tích cực của truyền thống thờ cúng tổ tiên, tôn vinh những người có công với Tổ quốc và nhân dân.
- Cần củng cố và kiện toàn tổ chức bộ máy và đội ngũ cán bộ chuyên trách làm công tác tôn giáo các cấp. Tăng cường công tác quản lý nhà nước đối với các tôn giáo và đấu tranh với hoạt động lợi dụng tôn giáo gây phương hại đến lợi ích Tổ quốc và dân tộc.
- Mọi tín đồ đều có quyền tự do hành đạo tại gia đình và cơ sở thờ tự hợp pháp theo quy định của pháp luật. Các tổ chức tôn giáo được Nhà nước thừa nhận được hoạt động theo pháp luật và được pháp luật bảo hộ. Việc theo đạo, truyền đạo cũng như mọi hoạt động tôn giáo khác đều phải tuân thủ Hiến pháp và pháp luật; không được lợi dụng tôn giáo để tuyên truyền tà đạo, hoạt động mê tín dị đoan, không được ép buộc người dân theo đạo. Nghiêm cấm các tổ chức truyền đạo, người truyền đạo và các cách thức truyền đạo trái phép, vi phạm các quy định của Hiến pháp và pháp luật.

2. Liên hệ thực tiễn:

- Đời sống tín ngưỡng tôn giáo ở nước ta hiện nay khá sôi động và đa dạng với nhiều hình thức sinh hoạt tín ngưỡng tôn giáo khác nhau, nhiều tổ chức tôn giáo và mô hình tổ chức khác nhau.
- Có hơn 8000 lễ hội tín ngưỡng tôn giáo hàng năm, thu hút sự tham gia đông đảo của các tín đồ và quần chúng nhân dân. Nhiều hoạt động tôn giáo quốc tế lớn đã được tổ chức thành công ở Việt Nam như Đại lễ Phật

đản Liên hợp quốc Vesak vừa được tổ chức vào tháng 5/2019 được cộng đồng quốc tế ghi nhận và đánh giá cao.

- Các tôn giáo được tự do hành lễ, dù ở nhà riêng hay các nơi thờ tự; được tạo điều kiện mở mang cơ sở vật chất, tu sửa nơi thờ tự, được mở các trường đào tạo những người hoạt động tôn giáo chuyên nghiệp, đáp ứng nhu cầu phát triển của Giáo hội, được Nhà nước tạo điều kiện phát triển các quan hệ giao lưu quốc tế.

- Tuy nhiên vẫn có một số phần tử cực đoan cho rằng Việt Nam không tạo điều kiện cho các tôn giáo phát triển. Từ đó khoét sâu mâu thuẫn giữa các tôn giáo với chính quyền các cấp. Câu kết với một số tổ chức, cá nhân ở trong nước và nước ngoài thành lập hoặc tham gia các hội mang danh nghĩa tôn giáo để tập hợp, phát triển lực lượng chống đối. Họ lợi dụng các vấn đề chính trị - xã hội phức tạp để kích động mọi người xuống đường biểu tình, gây mất ổn định chính trị - xã hội.

- Một số thế lực nước ngoài đã lên án tình hình bảo đảm quyền con người của Việt Nam, nhất là trên lĩnh vực tôn giáo, từ đó gây sức ép về ngoại giao, đồng thời gắn các vấn đề dân chủ và nhân quyền trên lĩnh vực tôn giáo với các vấn đề về viện trợ kinh tế, đầu tư phát triển, nhằm can thiệp vào công việc nội bộ của Việt Nam.

- Lợi dụng đường lối, chính sách đổi mới, mở cửa và tự do tín ngưỡng, tôn giáo của Đảng, Nhà nước ta, các tôn giáo đều gia tăng các hoạt động mở rộng cơ sở vật chất, dẫn đến phát sinh nhiều vụ tranh chấp, khiếu kiện đất đai liên quan đến tôn giáo. Một số tổ chức, cá nhân tôn giáo không hợp tác với chính quyền trong việc kê khai, làm các thủ tục để được cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất, nhằm lấn chiếm đất để mở rộng cơ sở thờ tự.

- Bên cạnh đó còn có nhiều loại hình mang danh tín ngưỡng, tôn giáo như khám, chữa bệnh bằng cầu cúng; tuyên truyền, hứa hẹn về tương lai tốt đẹp để mê muội quần chúng. Điển hình là tổ chức “Hội thánh của Đức Chúa Trời”. Các cơ quan báo chí cho biết có người mê tín tới mức bỏ tục thờ cúng tổ tiên, ông bà; bỏ cả công việc, vợ chồng mâu thuẫn, thậm chí về bán nhà, đến nơi nào đó sống với nhau, không chăm sóc cho cuộc sống của mình; sinh viên học sinh thì dang dở việc học hành;.... Khi tham gia vào Hội thánh của Đức Chúa Trời, thành viên được khuyến khích bỏ bàn thờ ông bà, tổ tiên, bỏ gia đình, tin vào ngày tận thế, chúa tái lâm... để đi theo hội. Nếu tin, làm theo, khi chết sẽ được lên thiên đàng, làm tiên, hoàng tử. Thậm chí họ còn rải bột xuống đất, phủ khăn ren trắng lên đầu và thực hành những nghi lễ để chia sẻ kinh thánh, làm lễ rửa chân để gia nhập “Hội thánh của Đức Chúa Trời”. Có khả năng nước thánh của "Hội thánh của Đức Chúa Trời" chứa một lượng ma túy thấp, nhằm kích thích thần kinh người sử dụng. Có trường hợp họ cưỡng ép, áp giải đi sinh hoạt. Nhiều người lỡ theo muốn thoát ra cũng rất khó. Đối với những ai có ý định bỏ ngang, những thành viên thuyết giảng sẽ dùng những hình phạt như “nằm trong chảo dầu”, “bị đày đọa đau khổ” khi chết, khiến nhiều người nhẹ dạ sợ hãi và nghe lời răn rập. Nhiều người đã làm đơn cầu cứu tới chính quyền.

- Hoạt động tín ngưỡng, tôn giáo mê tín, trục lợi, làm lệch chuẩn văn hóa, đạo đức xã hội. Thời gian gần đây, tại một số cơ sở tôn giáo xuất hiện hiện tượng thương mại hóa hoạt động tín ngưỡng, tôn giáo như hoạt động dâng sao giải hạn, bói toán, xem quẻ, gọi hồn,... thậm chí là xem bói qua mạng, trên livestream, dễ tin theo những ảnh trên mạng với nội dung “ không chia sẻ sẽ gặp xui xẻo”.

3. Liên hệ của bản thân:

Phật giáo là một tôn giáo có rất sớm ở Việt Nam, luôn đồng hành với dân tộc qua bao nỗi buồn vui thăng trầm. 30 năm qua, nhất là những năm gần đây, không chỉ những Phật tử thuần thành, mà đông đảo công chúng đều rất vui mừng khi thấy hoạt động của Phật giáo Việt Nam ngày càng phong phú, hưng thịnh. Từ xa xưa đến nay, đạo Phật luôn truyền cảm hứng về những điều thiện lành, cho ta biết cảm giác sám hối khi làm điều xấu. Những khóa tu học ở chùa rất có ích lợi, giúp con người thanh thản, bình yên, quên đi những bẽ tắc và cuộc sống bon chen ở ngoài kia, trí tuệ được mở rộng, ngộ ra nhiều điều sâu sắc. Khi đến chùa còn có thể giúp đỡ các sư thầy dọn dẹp, chăm sóc các em nhỏ mồ côi cha mẹ.

Nhưng các chùa ở Việt Nam còn nghèo, tôn giáo Đạo Phật vẫn còn kém phát triển. Các sư thầy chỉ nhận tiền cúng, không bắt ép hay không có chính sách nào về việc tài chính ở chùa. Còn một vấn đề nữa là các hoạt động Phật sự hiện nay phát triển theo kiểu tổ chức sự kiện nên cũng nhiễm tính hình thức, chuộng sự phô diễn rầm rộ, đông đảo mà không hướng tới đi vào chinh phục lòng người. Lễ hội bây giờ dần bị thương mại hóa. Người đi hội đều mong sự cầu danh, cầu lợi và không hề giấu diếm động cơ đó. Những sách báo Phật giáo chưa thể đến với đông đảo công chúng một cách thuận lợi.

Để quán triệt những vấn đề nêu trên và phát triển Phật giáo em xin có những đóng góp về Phật giáo như sau: Cấm hoàn toàn việc đốt vàng mã trong khuôn viên chùa, ngay việc đốt hương niệm Phật cũng cần quy định mỗi người chỉ đốt 1 cây. Chùa có thể đặt làm loại hương nhỏ, ngắn để đông đảo dân chúng có thể dâng hương mà không ảnh hưởng đến việc phòng chống cháy nổ, khói bụi, ô nhiễm. Xem xét lại toàn bộ quy trình và các nghi thức, các nội dung tiết mục của lễ hội bảo đảm đúng giáo lý, giáo luật, đúng chủ đề. Với những gì là di sản, là truyền thống thì cần giữ

nguyên và phát triển thêm. Bản thân mỗi người phải có nhận thức đúng đắn, tránh dẫn đến tình trạng mê tín dị đoan, bị dẫn dắt làm việc xấu mang danh Phật giáo ảnh hưởng đến an ninh trật tự, văn hóa xã hội và sự phát triển của đất nước.

KẾT LUẬN

Với việc nghiên cứu về quan điểm của chủ nghĩa Mác-Lênin về tôn giáo và chính sách tôn giáo của Đảng, Nhà nước Việt Nam trong thời kỳ quá độ lên CNXH đã cho chúng ta một cái nhìn sâu sắc, toàn diện về tôn giáo. Ngày nay tôn giáo đang có chiều hướng phát triển đa dạng và phức tạp. Vì vậy chúng ta cần phải có nhận thức đúng đắn và tinh thần kiên định trước mỗi hiện tượng tôn giáo diễn ra trong cuộc sống hàng ngày. Để làm được điều đó thì bản thân mỗi người cần phải dành thời gian, công sức ra để học tập, nghiên cứu.

Tiểu luận của em còn rất nhiều thiếu sót, em rất mong được các thầy (cô) góp ý và chỉ bảo thêm. Em xin trân thành cảm ơn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Giáo trình CNXHKH của Bộ giáo dục và Đào tạo
- Giáo trình CNXHKH của Học viện Chính trị quốc gia
- <https://baoquocte.vn/hoat-dong-ton-giao-o-viet-nam-soi-dong-da-dang-va-tu-do-trong-khuon-kho-phap-luat-118904.html>
- <http://tapchiptd.vn/vi/van-de--su-kien/tinh-hinh-ton-giao-tai-viet-nam-%E2%80%93-thuc-tien-sinh-dong/5366.html>
- https://tapchiconsan.org.vn/media-story/-/asset_publisher/V8hnp4dK31Gf/content/e-ton-giao-va-cong-tac-ton-giao-nham-chia-re-khoi-dai-doan-ket-toan-dan-toc-gay-mat-on-dinh-chinh-tri-xa-hoi-o-nuoc-ta-hien-nay
- <https://tuoitre.vn/hoi-thanh-duc-chua-troi-mang-hau-qua-xau-cho-xa-hoi-20180424145423271.htm>
- <https://baokhanhhoa.vn/phap-luat/201807/su-that-ve-hoi-thanh-duc-chua-troi-me-8083348/>